

ECONOMIA ESPANYOLA

“Al sector públic, s’hi ha d’entrar amb bisturí, no pas amb tisoires”

El president del govern espanyol electe no ha fet públic encara quin serà el seu programa econòmic, però sembla segur que restarà molt supeditat a les directrius que arribin des de Brussel·les i al camí que marquin els mercats. Amb quins condicionants desenvoluparà la política econòmica espanyola Mariano Rajoy?

—No estic d’acord a considerar els mercats com quelcom aliè que determina la política econòmica espanyola. Podríem parlar a bastament de què són els mercats, l’especulació, etc. Però resulta que els mercats som tots, uns amb més pes que uns altres, i *especular* vol dir, senzillament, ‘mirar’. Tots especulem: quan anem al banc a contractar un dipòsit i ens ofereixen

un 3%, ens n’anem a un altre banc que ens dona un 4,5%. Així especulem i ratifiquem les regles de joc dels mercats.

Dit això, el problema més gran que té l’economia espanyola no és pas Brussel·les o els designis dels mercats. És nostre: un problema de competitivitat que permeti d’ancorar la demanda externa —perquè la interna està deprimida—, que mogui la producció i així després la renda i el consum, l’estalvi i la inversió. Tampoc no és un problema de consum *strictu sensu*, que es pugui resoldre amb consum i inversió públics a la manera keynesiana. És un problema de productivitat, de creixement econòmic.

A l’inici de la crisi, l’estat espanyol parteix d’una situació financera

millor que la mitjana de la resta dels països del món desenvolupat, però amb un model econòmic pitjor, molt esbiaixat cap als serveis de baixa productivitat i un creixement immobiliari exagerat i clarament no replaçable per al futur. Ens vàrem adormir en la bonança del moment i ara ens despertem.

—El model econòmic erroni ha malmès una situació financera bona?

—Sí, ha estat una poma podrida —el model econòmic de baixa productivitat— que, al costat d’una poma relativament més sana —la financera—, amb la durada de la crisi, l’ha acabada podrint. Si la crisi hagués durat poc, dels problemes de liquiditat no hauríem passat als de solvència. Ara, faci què faci el Banc d’Espanya per a mirar de garantir la solvència, si el PIB no creix, absolutament tot s’acabarà enfonsant...

—Baixa productivitat a les empreses, un 23% de desocupació a l’estat espanyol, l’aixeta del crèdit de les entitats financeres encara prou tancada... Com es reactiva el PIB d’una economia en aquestes circumstàncies?

—Es tracta de reactivar el creixement econòmic, per molt que els pesi a alguns que voldrien estancament amb revisió dels fonaments del capitalisme. Per començar, el govern espanyol haurà de fer una reforma del mercat laboral a fons. I això vol dir mesures com 20 dies per any treballat per a les indemnitzacions d’acomiadaments i més mesures de flexibilització per a picar l’ullet als empresaris. Són males notícies per als qui tenen posicions consolidades al mercat laboral, i esperem que bones per als qui ara no troben la més mínima possibilitat d’aconseguir una feina. Tot això s’ha de fer bé.

—I com es fa bé?

—Sacrificant drets adquirits, que s’acompanyin d’una baixada general de les cotitzacions per als nous contractats d’efectes compensatoris dintre un mateix *pool* de risc —posem per cas, les famílies.

—Seria una fórmula prou arrisada socialment en qualsevol dels dos casos.

—Certament, però no ens podem quedar plegats de braços. Fa temps vaig fer unes declaracions en un diari espanyol, en què, preocupat per la marxa de l'economia, vaig proposar la suspensió del pagament de cotitzacions, amb vista a afavorir el cost de contractació dels més joves —el 46% dels joves entre 16 i 25 anys no tenen feina. Recordo que jo era al consell de govern del Banc d'Espanya, i aleshores van entrar una nota al governador. S'ho va mirar i, sense dir-me res, me la va passar. El ministre de Treball d'aleshores, Celestino Corbacho, carregava durament contra les meves declaracions. Van suscitar un rebombori enorme, però, vist amb perspectiva, això s'haurà d'acabar fent. L'exempció de les cotitzacions és una manera d'abaratir el cost de l'ocupació per a aquells casos amb ofertes de treball més sensibles. I perquè qui entra al mercat laboral no perdi drets de cotització, es podrien avalar amb els fons de reserva de la Seguretat Social, que són per a avalar les condicions socials de futur, i no pas només per a gastar en deute públic. D'una altra banda, hom podria abaratir compassadament tant l'acomiadament com la contractació, tot vetllant les pèrdues de recaptació.

—Reformant el mercat laboral no n'hi ha prou, per a reactivar el PIB. En quins altres fronts haurà d'intervenir el nou executiu espanyol?

—Urgeix aprimar el sector públic. Ningú no vol que li rebaixin el sou ni copagar pels serveis públics, evidentment, però els treballadors públics hem d'entendre que l'estabilitat és també part de la nostra retribució, i que aquesta té un valor més alt en un moment de crisi. No és la renda, sinó el valor esperat del meu ingrés —considerant la probabilitat de mantenir el meu lloc de treball— allò que cal valorar.

—És a dir, que si un treballador públic té més estabilitat, hauria d'estar disposat a rebaixar-se el sou sense protestar. El vostre argument no té gaires seguidors, entre els funcionaris...

—No, no. Jo ja entenc que es protesta. La qüestió és fins a quin punt es vol portar la protesta enfront de la resta de ciutadans que les passen més magres: amb vagues i, per tant, retallades addicionals de serveis? Al sector públic s'hi ha d'entrar amb bisturí, no pas amb tisores. Però amb decisió, tal és el greix que necessitem reduir.

—Es pot començar retallant despesa supèrflua i privilegis. Per on començaríeu?

—A tall d'exemple, quan era vice-rector de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), em vaig negar a donar tiquets restaurant. Ara ja en tenen tots. Què és aquesta història de treballadors públics que tenen tiquets i els utilitzen el dissabte a la nit amb la parella? I els treballadors de tarda, no poden haver dinat abans, com els altres? Quina lògica té que els meus fills vagin a la universitat i no paguin perquè jo en sóc

professor? Que potser som els necessitats del país? Els pensionistes, pobres i rics, no paguen medicaments. Com ho justifiques, això, a les famílies monoparentals pobres que han de copagar? A la universitat, tot alumne rep una beca implícita de 5.000 euros, a càrrec del contribuent que paga impostos, per la diferència del cost real que generen i la taxa acadèmica que paguen, tant si és un alumne esforçat i brillant com un repetidor que es passa el dia al bar organitzant festes. I així una llarga llista. Els treballadors públics comprem estabilitat i una llibertat d'actuació més protegida en benefici dels ciutadans, no nostre, no de l'administració. Quan es té un terç de la despesa total sense cobrir per ingressos corrents, com té avui Catalunya, ja em direu quina alternativa d'actuació hi ha que no toqui les condicions dels treballadors públics quan aquests no són part fonamental. I, per cert, no és obligació, treballar al sector públic...

—Cal fer cap modificació en la política d'impostos?

—Convé una consolidació fiscal, però no pot venir exclusivament per la banda dels ingressos. En la situació en què es troba l'economia, fer créixer molt els impostos és summament arriscat: ni tan sols saps si així recaptaràs tant com esperes. Per exemple, hem apujat recentment dos punts l'IVA —del 16% al 18%— i no s'ha ingressat més: al contrari, ha caigut la recaptació perquè s'ha encarat el preu dels productes o s'ha produït en un context de consum deprimat. Per tant, no és el tipus, sinó la base imposable, la cosa important.

—Per tant, recomaneu de no apujar impostos?

—Hi ha d'haver algun increment d'impostos, però per raons més estètiques que no recaptatòries.

—Què voleu dir, "raons estètiques"?

—Que permeti de percebre efectivament als ciutadans que les càrregues fiscals es distribueixen justament, fet que legítimi les retallades de despesa que hi pugui haver, perquè no recaigui tota la responsabilitat de l'ajustament sobre la mateixa classe, la classe mitjana.

—La Generalitat va eliminar l'impost de successions amb l'argument

JORDI PLAY

“Els treballadors públics compren estabilitat i, per tant, han d'estar disposats a rebaixar-se el sou en temps de crisi”

que era una promesa electoral que, calia complir, per a donar credibilitat al govern.

—No entenc com, amb la crisi, el govern de la Generalitat va eliminar l'impost de successions. He dit i he escrit que era una manera de deslegitimar allò que havia de venir després, les retallades. Podia haver-se traslladat la supressió, si de cas —sense incomplir la promesa feta—, a un escenari postcrisi. L'impost de successions no és una instrument per la reactivació.

—Quin increment estètic podria aplicar-se, doncs?

—Jo crec que es pot repescar l'impost de patrimoni, i assegurar que els paguen tots, inclosos els polítics que, establerts a Madrid, el reconeixen per als altres i ells no el paguen perquè Madrid no l'aplica. I si fossin capaços de construir un impost sobre grans fortunes, també seria un pas interessant. També és probable que en una conjuntura com l'actual calgui apujar encara dos punts o tres l'IVA. Així mateix, l'impost sobre rendes de capital, que ara és entre el 19% i el 21%, podria ser perfectament del 24%. Bé ha pujat dos punts el recàrrec de l'IRPF, per què no les rendes de capital? No recaptaran gaire, perquè apujar les rendes de capital pot comportar que algunes d'aquestes rendes s'escapin, però almenys mostrarien la predisposició a no carregar tots els costos de la crisi sobre la classe mitjana. També té lògica un impost sobre consums especials, com el relatiu a les estades turístiques, als ineficients vehicles tot terreny, grans cilindrades i automòbils de luxe. Cosir els descosits que permet a alguns d'eludir fiscalment alguns impostos (SICAV, societats de tenença patrimonials), i naturalment, cap complicitat amb el frau fiscal.

—En qualsevol cas, si per a reactivar l'economia espanyola cal generar PIB, és imprescindible que flueixi el crèdit.

—Exacte. Crèdit i projecte empresarial solvent.

—En l'estat en què es troben la majoria d'entitats financeres, es pot restablir fàcilment el crèdit?

—Com que de liquiditat, al món, n'hi ha molta, tan aviat com s'allunyin els núvols sobre l'euro i l'economia, el crèdit ha de tornar.

CATALUNYA

“Cal que el govern tingui un pla B per a la negativa al pacte fiscal”

JORDI PLAY

Quina sortida té Catalunya, sense perspectiva de pacte fiscal i obligada a retallar encara més la despesa pública per a ajustar-se al dèficit marcat per Madrid i Brussel·les?

—Fer tant com pugui, amb les reformes econòmiques, perquè la situació millori. Si el PIB remunta, i creix la renda, el consum, la recaptació, etc., els comptes nacionals tornaran a agafar tremp. Però primer de tot ha de créixer la producció, no el consum ni la inversió pública, que van directament a l'aiguera d'un dèficit que en aquests

moments no podem finançar. La idea *keynesiana* d'empènyer el consum públic per a fer revifar la producció, si teòricament fos possible, a la pràctica avui en tot cas resulta impossible. Per tant, l'única palanca a què podem agafar-nos ha de venir de la demanda externa —la demanda interna és esmorçada. I a la demanda externa s'hi arriba essent competitius amb costos unitaris més baixos i amb bona qualitat de producte i servei, que ens permeti d'exportar més. I si el producte que fem és més atractiu, fins i tot el client intern pot substituir les importacions per la